

Kommunstyrelsen

En väg in - jobb istället för bidrag

KS2018/341/11

Förslag till beslut

Slutredovisningen av projektet *en väg in* godkänns.

Sammanfattning av ärendet

Projektet *en väg in* har nu pågått i drygt 2 år och avslutas med att implementeras i ordinarie verksamhet. Projektet har byggts upp och arbetsmetoder samt samverkansformer har utvecklats. Målgruppen som berörs står idag långt från arbetsmarknaden och behöver fortsatt stöd för att utvecklas mot egen försörjning.

Utvärdering av *en väg in* gjordes efter 1 år av Karlstads universitet. Universitetet fick i uppdrag att utvärdera om projektet har uppfyllt sitt syfte.

Resultatet visar att med rätt satsade resurser nås målet med att få individerna till ökad självförsörjning. Satsningen innebär således även en ekonomisk besparing redan andra året för verksamheten. Under projektets gång har arbetsförmedlingen ändrat sitt arbetssätt samt att en stor andel nyanlända har gått ur etableringsprogrammet vilket resulterat i att kostnaderna för försörjningsstöd inte har minskat men att en ökning som merparten av kommuner har haft under 2019 har uteblivit tack vare projektet och aktiva insatser för att få individerna att nå egen försörjning.

Utredning av ärendet

När projektet avslutades i september 2019 var 42 personer utskrivna resterande fortsätter individ- och familjeomsorgen samt arbetsmarknaden att arbeta med. Under projektets tid har 38 av individerna gått till egen försörjning eller flyttat från kommunen. De resurserna som har lagts på projektet 4,28 miljoner under tiden 2017–2019 har resulterat i en årlig sänkning av kostnaderna på försörjningsstöd på ca 2,9 miljoner, förutsatt att de aktuella personerna fått samma ersättning som tidigare.

Flera av personerna har varit aktuella och bidragsberoende i många år, de som varit längst har haft försörjningsstöd i 9 år och har med stöd av projektet fått sin sjukersättning beviljad av försäkringskassan. Projektet har varit framgångsrikt men behovet av att pågå under en längre tid då flertalet av individerna behöver omfattande stöd saknas.

Slutsatsen blir att för att inte personer ska vara långvarigt bidragsberoende krävs aktiva kommunala insatser. Det krävs dels möjlighet till arbetsprövning men också möjlighet till praktikplats för att påvisa vilka kunskaper och styrkor som finns för att bli attraktiv till arbetsmarknaden

Beslutsunderlag

Verksamhetschefs rapport

Anders Olsson
Tf kommunchef

Felicia Weinberg
verksamhetschef individstöd

Beslutet skickas till:
Ekonom individstöd
Projektledare en väg in
Enhetschef IFO
Enhetschef Arbetsmarknadsenheten
Enhetschef daglig sysselsättning

En väg in - jobb istället för bidrag, individstöd

KS2018/341/11

Projektet *en väg in* har nu pågått i drygt 2 år och avslutas med att implementeras i ordinarie verksamhet. Projektet har byggts upp och arbetsmetoder samt samverkansformer har utvecklats. Målgruppen som berörs står idag långt från arbetsmarknaden och behöver fortsatt stöd för att utvecklas mot egen försörjning.

Nationellt perspektiv på arbetsmarknadsfrågor

SKR (Sveriges kommuner och regioner) skriver den 2 december 2019 att arbetsmarknadspolitiken är ett statligt ansvarsområde, men kommunerna tar stort ansvar genom olika insatser och stöd. Särskilt för de grupper som av olika anledningar behöver extra stöd för att komma in på arbetsmarknaden.

Kommunerna möter årligen över 100 000 individer i arbetsmarknadsinsatser med fler än 5 300 anställda och en nettobudget på över 5 miljarder kronor. Den senaste uppföljningen för 2018 visar på att verksamheten har **ökat** i omfattning över tid.

Arbetsförmedlingen upplevs otillgänglig

Många kommuner lyfter utmaningar som handlar om Arbetsförmedlingens otillgänglighet. Det är svårt att få kontakt med handläggare, både för arbetssökande och för kommunens personal. Samt att handläggningstiderna har ökat. Medborgarnas digitala möte med myndigheten är inte tillräckligt för att **alla** grupper ska få ett fullgott stöd.

Övervältring av både arbetsuppgifter och kostnader

Problem som många kommuner upplever redan idag under övergångsperioden är att det sker en övervältring av arbetsuppgifter till kommunen. Kommunens handläggare tvingas nu stödja arbetssökande på ett sätt som tidigare Arbetsförmedlingen gjorde. Ökade kostnader för ekonomiskt bistånd är något många kommuner ser en trend utav.

Utvärdering av projektet

Utvärdering av en väg in gjordes efter 1 år av Karlstads universitet. Universitetet fick i uppdrag att utvärdera om projektet har uppfyllt sitt syfte.

Syftet med projektet

- Utifrån arbetsförmedlingens anställningskedja skapa förutsättningar, att öka, bibehålla individens arbetsförmåga i ett långsiktigt perspektiv.
- Minska bidragsberoendet
- Öka anställbarheten

Projektet syftar till att arbeta med de individer som arbetsförmedlingen inte arbetar med och som faller utanför systemet och av olika anledningar behöver stöttning av kommunen för att nå egen försörjning eller studier.

Tre olika professioner har hjälpt individerna att komma vidare utifrån sin enskilda arbetsplan. Behovet av insats har kartlagts för att utreda vilket stödbehov som finns. Behoven har bland annat varit komplettering av studier, arbetsprövning, praktikplats för att sedan matchas vidare till reguljära arbetsmarknaden.

Samtliga deltagare har besvarat en enkät vid start och slut i projektet om det stöd och insatser som har givits. Universitetet har genomfört 30 djupintervjuer vid två tillfällen för att utvärdera om deltagarna fått det stöd som de anser sig ha behov utav. Hur det psykiska måendet har förändrats över tid i projektet samt om projektet gjort någon skillnad för framtida möjlighet att komma ur bidragsberoende.

Deltagarna i projektet

Gemensam bakgrund för deltagarna,

Huvudsakliga problem som deltagarna i projektet har;

- Långvarig arbetslöshet
- Fysiska och/eller psykiska problem (hälsoproblem) samt missbruk
- Långvariga kontakter med olika myndigheter (sjukvården, arbetsförmedlingen, socialtjänsten, försäkringskassan)
- Gemensamma (dåliga) erfarenheter av myndighetskontakter respektive för invandrade svårigheter att förstå de svenska systemen.

Förväntningar av projektet

- De flesta visste inte vad de skulle förvänta sig
- Några hade inga förväntningar
- Några förväntade sig att få stöd i något avseende eller att få ett arbete
- Förväntningar på projektet före eller strax efter inträdet visar sig vara kopplat till tidigare erfarenheter, ofta inte så positiva sådana

Vad är deltagarna mest nöjda med respektive mest missnöjda med;

Nöjd

- Att få hjälp förutsättningslöst
- Att slippa pekpinnar
- Att bli lyssnad på
- Att bli sedd för den man är
- Individuellt stöd utifrån individuella behov

Missnöjd

- Att det inte går så snabbt som deltagaren vill –att få vänta på åtgärder
- Sin egen ekonomi –att leva på ekonomiskt bistånd
- Att inte få utnyttja sin fulla kapacitet (begränsat typ av arbeten)
- Specifik myndighet eller kontakt/person

Vilka förväntningar infriades;

Eftersom många inte hade några speciella förväntningar eller inte visste vad de skulle förvänta sig är många positivt överraskade.

De flesta uppger att projektet haft stor betydelse för dem och att de tycker att framtiden ser ljusare ut pga deltagandet i projektet.

Flera upplever också att deras hälsa förbättrats, såväl fysiskt som psykiskt. Flera uppger även att de fått stöd och hjälp för att bli kvitt eller för att inte återfalla i missbruk.

Att få fasta rutiner och en social tillhörighet upplevs som positivt och som att det har betydelse för hälsan.

Flera uppger också att ett bättre självförtroende påverkat upplevelsen av såväl hälsa som framtidssyn.

Exempel på sådant som intervjupersonerna fått hjälp med:

- Att komma i kontakt med sjukvård eller psykiatri
- Att komma igång med studier
- Att få praktikplatser
- Att få lönebidragstjänster
- Att bryta social isolering
- Att få tillbaka sitt körkort
- Att komma vidare till andra projekt/insatser vid behov
- Att få hjälp med myndighetskontakter
- Att få hjälp att söka sjukersättning

Framtida möjligheter att komma ur ett bidragsberoende

De flesta intervjupersonerna anser att projektet kan eller har påverkat framtida möjligheter att komma ur ett bidragsberoende.

De flesta upplever att de har en plan för hur de ska ta sig vidare och att projektet har påverkat deras tankesätt positivt inför framtiden.

Flera av intervjupersonerna har tagit ett eller flera steg mot framtida självförsörjning under den tid de har varit med i projektet.

Analys och slutsatser;

- De flesta är nöjda med såväl insatser som personal i projektet

Vad verkar vara avgörande?

- Att insatser är individuellt anpassade
- Att insatser bygger på överenskommelser med individen
- Att individen fått påverka typ av insats
- Inga pekpinnar
- Öppen och tillåtande miljö (att man kan "titta in" utan att boka tid)
- Att projektet gett möjlighet till "en väg ut" ur problem och isolering

Projektet fyller en viktig funktion som inte andra myndigheter har kunnat tillgodose.

Under projektets gång har deltagarna fått stöd med struktur, kontinuitet vilket lett till ökad trygghet och ett mer fungerande nätverk runt sig.

Deltagarna har inom 3 dagar deltagit i en introduktionskurs för att kartlägga behov och skapa en etableringsplan. Deltagarna har både medverkat i organiserade aktiviteter samt haft möjlighet att spontant gör att besök, i snitt har verksamheten haft 60–90 besökare/månad.

När projektet avslutades i september var **42** personer utskrivna resterande fortsätter individ- och familjeomsorgen samt arbetsmarknaden att arbeta med. Vägen till självförsörjning kan vara lång.

Under projektets tid har 38 av individerna gått till egen försörjning eller flyttat från kommunen. De resurserna som har lagts på projektet 4,28 miljoner under tiden 2017–2019 har resulterat i en årlig sänkning av kostnaderna på försörjningsstöd på ca **2,9** miljoner, förutsatt att de aktuella personerna fått samma ersättning som tidigare.

Flera av personerna har varit aktuella och bidragsberoende i många år, de som varit längst har haft försörjningsstöd i 9 år och har med stöd av projektet fått sin sjukersättning beviljad av försäkringskassan.

Av deltagarna i projektet har;

- 5 individer valt att studera,
- 9 personer har beviljats sjukersättning eller aktivitetsersättning
- 2 individer har fått pension
- 22 är självförsörjande med arbete/ eller har flyttat från kommun

Resultat

Resultatet visar att med rätt satsade resurser nås målet med att få individerna till ökad självförsörjning. Satsningen innebär således även en ekonomisk besparing redan andra året för verksamheten. Under projektets gång har arbetsförmedlingen ändrat sitt arbetsätt samt att en stor andel nyanlända har gått ur etableringsprogrammet vilket resulterat i att kostnaderna för försörjningsstöd inte har minskat men att en ökning som merparten av kommuner har haft under 2019 har uteblivit tack vare projektet och aktiva insatser för att få individerna att nå egen försörjning.

Projektet har varit framgångsrikt men behovet av att pågå under en längre tid då flertalet av individerna behöver omfattande stöd saknas.

Slutsatsen blir att för att inte personer ska vara långvarigt bidragsberoende krävs aktiva kommunala insatser. Det krävs dels möjlighet till arbetsprövning men också möjlighet till praktikplats för att påvisa vilka kunskaper och styrkor som finns för att bli attraktiv till arbetsmarknaden.

Projektet har påvisat en modell och metod som kan appliceras i ordinarie verksamhet men kräver personalresurser för att arbeta lika intensivt samt professioner som idag saknas i ordinarie verksamhet som arbetsterapeut.

Felicia Weinberg
verksamhetschef individstöd